

Skötselplan för kommunalt ägd naturmark i Strandängen Etapp 2

2017-03-29

Dag Fredriksson, kommunekolog
dag.fredriksson@jonkoping.se

Syfte och målbild:

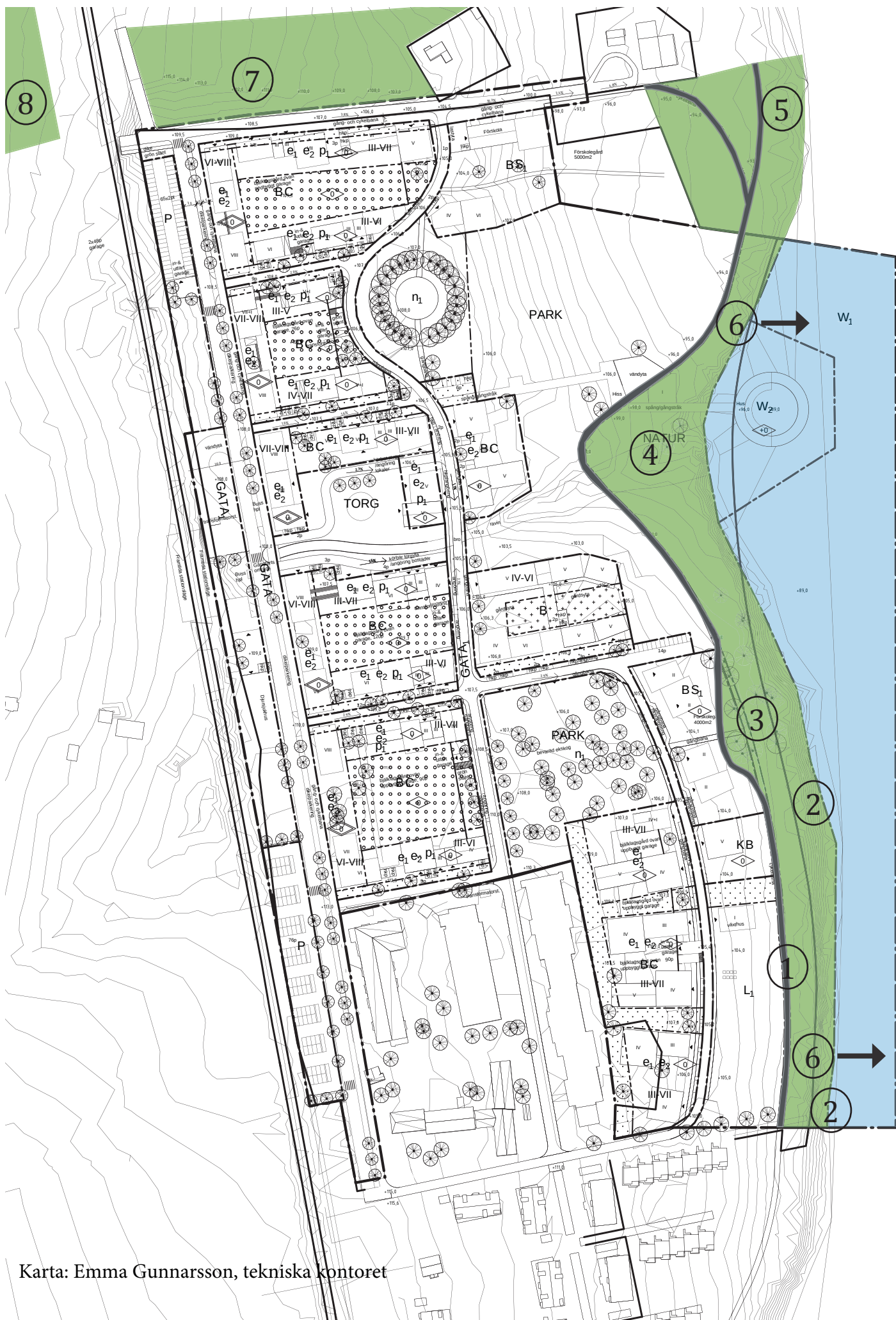
Skötselplanen omfattar naturmark i 8 skötselområden och den upprättas i samband med att en detaljplan för Etapp 2 tas fram för Strandängen. Syftet med skötseln är en hållbar utveckling för miljön med fokus på biologisk mångfald och rekreationsvärden. Skyddsvärda äldre träd, huvudsakligen ekar, i området ska behållas, utom i undantagsfall. Då är kompensation för förlust av naturvärden nödvändig. En separat kompensationsutredning ska göras.

Naturvärdena består av gamla träd från tidigare öppet odlingslandskap och även områden med 250-300 åriga planterade ekar (ursprunglig plantering gjordes år 1733 på den då så kallade Rådmanshagen samt Skjutshagen), lövskogsmiljöer i Vätterns erosionstrand samt ett tillgängligt strandområde. Rekreationsvärdena utgörs av en sjönära gångcykelväg, naturen med skogsbäck med stig till Vättern och strandområdet. Viktiga ekosystemtjänster är biologisk mångfald och kolbindning, kulturella tjänster som rekreation, naturpedagogik, historik, grön infrastruktur och estetiska värden samt minskad erosion och vattenrening.

Skötselområden:

1. Gångcykelväg (öppen gräsmark med en del större träd)
2. Vätterstranden med strandskog och strandbrink (nyckelbiotop)
3. Ekskog mellan gångcykelväg och strandbrink (huvudsakligen 2-300-åriga jätteekar)
4. Väg/stig till stranden, strandskog och sten/sandstrand (lövskog med några jätteträd, sten- och grusstrand)
5. Tallmiljö med öppen strandplatå och brink (några äldre tallar, öppen gräs/busmark)
6. Vätterstrand med möjlighet till siktstråk (öppnare siktområde mot Vättern ovan strandbrinken)
7. Brynmiljöer mot Ekelundshovs ekskog (stödmurar och jätteeksmiljö anpassade till utomhuspedagogik)
8. Ekskog väster om järnvägen (2-300-åriga ekar, levande, döende och döda)

Se karta på nästa sida.

Karta: Emma Gunnarsson, tekniska kontoret

1. Gångcykelväg genom park och natur

Skötsel mål: Gräsmark och enstaka träd utmed en säker gångcykelväg.

Gräsmark vid gångcykelvägen följer i huvudsak vätterstranden. Skötselgränsen går 7-10 meter på vardera sidan om vägen. Mitt i gångcykelvägens östra del leds den strax väster om ett område med jätteekar, där det viss skötsel av grenverket kan vara nödvändig. I norra delen kan gångcykelvägen dock inte gå så nära stranden som det är inritat.

2. Vätterstranden med strandskog och strandbrink

Skötsel mål: Strandskog med främst ädellövskog med en del grövre ekar, äldre sälk samt yngre lövträd och buskar

Stranden öster om Strandängen är en nyckelbiotop upptagen i Naturvårdsprogrammet (objekt 22:1052, Vätterstranden vid Strandängen) och består av en erosionsbrant huvudsakligen av grova jordarter där det ibland blir naturliga skred och ras. Stranden är otillgänglig bland annat för att den är så brant. Trädslagblandningen är stor. Lönn, gråal och sälk är vanliga trädslag och på krönet är också asp vanlig. I branten ligger död ved som trädstammar, vilket är en naturlig process och värdefullt för en rik biologisk mångfald. Strandens träd- och buskvegetation minskar risken för skred. Den ger också lä för vindar.

3. Ekskog mellan gångcykelväg och strandbrink

Skötsel mål: fristående jätteträd av ek. Samtliga skyddsvärda träd bevaras.

Här finns en liten remsa ekskog med ett tiotal 250-300-åriga jätteekar med en diameter på 1 meter eller mer. En förskola ligger mellan denna och en fortsättning på ekskogen väster om förskolan. Den nyttjas i dagsläget till stor del som lekområde och utomhuspedagogiskt område för förskolan.

Tidigare, före byggnaden fanns, var de två delarna en sammanhängande ekskog (se Ekokartan 1954). Förskolan ska rivas och man planerar att bygga bostadshus på platsen för befintlig byggnad. Ekskogen ska dock bestå och skötseln är inriktad på bevarande av ekarna genom att hålla deras kronor fria från uppväxande buskar och sly.

4. Ravin/bäckmiljö med stig till stranden, strandskog samt sten-/sandstrand

Skötsel mål: Lövskog med olika lövträdslag och gamla skyddsvärda träd. Säker stig till Vättern i ravinen och en naturlig strandmiljö. Samtliga skyddsvärda träd bevaras.

En brett bäckområde klätt med lövskog med inslag av gamla ekar har en stig som leder ner till Vätterstranden. En bäck rinner i dalgången ner till Vättern. Området kommer att ta emot dagvatten från bebyggda områden österifrån. Skogen närmast stranden är en del av samma nyckelbiotop som i skötselområde 2.

Bäcken är dagvattnet borträknat ej vattenförande året om. Karaktären på skogen är huvudsakligen ungskog med ett tiotal skyddsvärda jätteträd av ek. Det finns en

välanvänd stig, en gammal körväg, ner till Vätterstranden. Stigen ska hållas öppen. Tillgängligheten med bäck, lövskog, grova träd och Vätterstranden tillför fina upplevelsevärden i naturen. Värdefullt för en rik biologisk mångfald är att skyddsvärda träd åldras dör och förmultnar på plats.

5. Tallmiljö med öppen strandplatå och brink

Skötsel mål: Öppen naturpark med grova träd av ek och tall med ett buskskikt av bärande och blommande buskar. Samtliga skyddsvärda träd bevaras.

Mellan gångcykelvägen och Vätterstranden finns en skogsmiljö med ett tiotal jätteekar och några gamla tallar. Här har tidigare varit betesmark med få så därför är området ganska öppet. Buskskiktet av blommande och bärande buskar som slån och hassel samt blommande träd ska främjas.

6. Vätterstranden med möjlighet till siktstråk

Skötsel mål: Lågvuxen buskvegetation eller gräsyta, samt skyddsvärda träd och möjlighet till siktstråk.

På krönet av erosionstranden öster om Strandängen är det lämpligt att ha siktstråk på ett par ställen. Røjningen innebär att ta bort sly och mindre träd medan skyddsvärda träd växer kvar.

7. Brynmiljöer mot Ekelundshovs ekskog

Skötsel mål: Välutvecklad brynmiljö mellan vägområde och skogen. Döda/döende träd bevaras stående så länge som möjligt.

Ett vägområde planeras söder om ekskogen då en passage under järnvägen ska göras västerut. Då passagen innebär en sänkning på ca 7 m av marknivån så kommer ekskogen att påverkas genom att 5-10 jätteekar från 1700-talet måste fällas. Stödmurar ska byggas gentemot ekskogen och åtgärder göras för att försäkra att markfuktigheten behålls och resten av ekskogen har gynnsam bevarandestatus. Om ytterligare ekar blir försvagade och dör eller tappar grenar ska de vid nedtagning för att gynna biologisk mångfald bevaras i så långa stycken som möjligt och sparas som faunadepåer i den närliggande skogen. Det gäller även de ekar som tas ner i samband med byggande av vägen och genomförande av detaljplanen. Ytterligare kompensationsåtgärder är nödvändiga och behandlas i särskild utredning. Skolskogsområdet kommer att flyttas längre in i skogen – åt nordost – jämfört med läget innan planens genomförande.

8. Ekskog väster om järnvägen

Skötsel mål: Ekskog med jätteträd av ek och andra lövträd som alm och lönn. Samtliga skyddsvärda träd bevaras. En väl utvecklad brynmiljö.

Området består av en ekskog med ett trettiotal jätteekar. Knappt halva området med ca 1/3 av ekarna ligger på Trafikverkets fastighet längs järnvägen Jönköpingsbanan. Skötseln bör göras i samråd med Trafikverket. Då Kortebovägen planeras sträcka sig i östra delen av området så kommer ekskogen att påverkas genom att 5-10 jätteekar från

1700-talet måste fällas. Åtgärder ska göras för att försäkra att markfuktigheten behålls och resten av ekskogen har gynnsam bevarandestatus. Om ytterligare ekar blir försvagade och dör eller tappar grenar ska de vid nedtagning för att gynna biologisk mångfald bevaras i så långa stycken som möjligt och sparas som faunadepåer i den närliggande skogen. Det gäller även de ekar som tas ner i samband med byggande av vägen och genomförande av detaljplanen. Döda eller döende ekar bör stå upprätt så länge som möjligt. Ytterligare kompensationsåtgärder är nödvändiga och behandlas i särskild utredning.